

Brusel 7. března 2023
(OR. en)

7089/23

EDUC 83
ENV 200
CLIMA 109
SOC 159
JEUN 45
EMPL 114

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Příjemce: Delegace

Předmět: Závěry Rady o dovednostech a kompetencích pro ekologickou transformaci

Delegace naleznou v příloze výše uvedené závěry Rady, které schválila Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném dne 7. března 2023.

Závěry Rady o dovednostech a kompetencích pro ekologickou transformaci

RADA EVROPSKÉ UNIE

PŘIPOMÍNÁ politická východiska, pokud jde o dovednosti a kompetence pro ekologickou transformaci, uvedená v příloze těchto závěrů.

ZDŮRAZŇUJE, že v závěrech Evropské rady ze dne 9. února 2023¹ se vyzývá k přijetí důraznějších a ambicióznějších opatření v zájmu dalšího rozvoje dovedností potřebných pro ekologickou a digitální transformaci prostřednictvím vzdělávání, odborné přípravy, prohlubování dovedností a změny kvalifikace s cílem řešit problémy nedostatku pracovních sil a transformaci pracovních míst, mimo jiné i v souvislosti s demografickými výzvami.

VÍTÁ navrhovanou iniciativu týkající se Evropského roku dovedností 2023 a ZDŮRAZŇUJE, že je třeba společně vynaložit úsilí v oblasti změny kvalifikace a prohlubování dovedností v zájmu ekologické transformace sociálně spravedlivým, inkluzivním a spravedlivým způsobem a v oblasti posílení konkurenceschopnosti evropských společností a odolnosti evropské společnosti.

UZNÁVÁ, ŽE:

1. Globální výzvy v oblasti životního prostředí, klimatu a biologické rozmanitosti vyžadují bezodkladnou globální reakci. Ekologická transformace a posun k udržitelnosti, včetně přechodu na klimaticky neutrální hospodářství, vyvolávají potřebu zásadní transformace naší společnosti v celé řadě odvětví. Evropa musí jít příkladem tím, že bude plnit ambiciózní cíle v oblasti životního prostředí, klimatu a biologické rozmanitosti, posilovat růst, konkurenceschopnost a tvorbu kvalitních pracovních míst a zároveň chránit životní prostředí a zajišťovat spravedlivý přechod na oběhové hospodářství, které účinněji využívá zdroje.

¹ Závěry Evropské rady přijaté na mimořádném zasedání dne 9. února 2023 (dokument EUCO 1/23).

2. Aby si Evropská unie udržela konkurenční výhodu v oblasti technologií pro ekologickou transformaci a udržitelný rozvoj, musí výrazně posílit vývoj, zavádění a demonstrace nových technologií v širokém měřítku napříč odvětvími a na celém jednotném trhu a vybudovat nové inovativní hodnotové řetězce. Budou vytvořena nová „zelená pracovní místa“, některá pracovní místa budou nahrazena a jiná budou nově vymezena, což bude vyžadovat pozměněné soubory dovedností.
3. Klíčové je stavět na zapojení do ekologické transformace a udržitelného rozvoje v celé společnosti a na povědomí o nich. Základním prvkem při usnadňování ekologické transformace a udržitelného rozvoje je získávání klíčových kompetencí z hlediska celoživotního učení, mimo jiné od raného věku, což by mělo být zváženo v rámci všech úrovní a typů vzdělávání, odborné přípravy a učení. Důležitý je celoinstitucionální přístup k udržitelnosti, který zahrnuje všechny oblasti činnosti. Na základě doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o učení v zájmu ekologické transformace a udržitelného rozvoje² je naléhavě zapotřebí vyvinout úsilí s cílem podpořit systémy vzdělávání a odborné přípravy v přijímání opatření týkajících se rozvoje dovedností a kompetencí v zájmu ekologické transformace.
4. Dovednosti a kompetence a soubory dovedností potřebné pro ekologickou transformaci mají rozmanitou povahu a neustále se objevují nové a jsou definovány další. GreenComp³, evropský rámec kompetencí v oblasti udržitelnosti popisuje „kompetence v oblasti udržitelnosti“ jako znalosti, dovednosti a postoje, které účastníci vzdělávání všech věkových kategorií potřebují, aby mohli žít, pracovat a jednat udržitelným způsobem. Pojmem „zelené dovednosti“ se označují odborné dovednosti, které jsou ve všech odvětvích a na všech úrovních trhu práce zapotřebí pro ekologickou transformaci, včetně vytváření nových zelených pracovních míst. Rovněž sem patří nezbytné průřezové dovednosti umožňující kritické myšlení, systémové uvažování, řešení problémů a inovace.

² Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 1.

³ Evropská komise, Společné výzkumné středisko, *GreenComp, evropský rámec kompetencí pro udržitelnost*, Úřad pro publikace Evropské unie, 2022.

5. Ekologická transformace může být úspěšná pouze tehdy, bude-li mít pro ni EU k dispozici kvalifikovanou pracovní sílu. Jak je uvedeno ve sdělení Komise „Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi“⁴, nedostatek pracovních sil, který byl vyjádřen mírou volných pracovních míst, se v letech 2015 až 2021 v odvětvích považovaných pro ekologickou transformaci za klíčová zdvojnásobil a poptávka po technických dovednostech v oblasti ekologické transformace roste. Pro dosažení přechodu na moderní, konkurenceschopné hospodářství účinně využívající zdroje budou velice potřebné zelené dovednosti a prohlubování dovedností a změna kvalifikace pracovní síly. Klíčem k budoucí odolnosti a prosperitě Evropy jsou politiky pro oblast počátečního a dalšího formálního a neformálního vzdělávání a odborné přípravy a investice zaměřené na dovednosti a kompetence pro ekologickou transformaci.
6. V rámci reakce na potřebu bojovat proti změně klimatu a přizpůsobit se jí, zastavit a zvrátit úbytek biologické rozmanitosti a realizovat ekologickou transformaci hrají klíčovou úlohu počáteční a další odborné vzdělávání a příprava (OVP), vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání dospělých tím, že vybavují mladé lidi a dospělé dovednostmi a kompetencemi, které potřebují k úspěchu na vyvíjejícím se trhu práce a v měnící se společnosti, a prostřednictvím technologických a sociálních inovací přispívají k vývoji ekologických řešení. Počáteční a další odborné vzdělávání a příprava a vysokoškolské vzdělávání mohou prostřednictvím nadnárodní spolupráce, například prostřednictvím aliance Evropských univerzit a center excelence odborného vzdělávání, výrazněji přispět k ekologické transformaci a udržitelnému rozvoji.
7. Systémy odborného vzdělávání a přípravy a vysokoškolského vzdělávání mohou skrze naplnění potřeb různých typů účastníků vzdělávání a trhu práce podpořit zaměstnatelnost, sociální začleňování, sociální soudržnost a genderovou rovnost, usnadnit změnu kvalifikace a prohlubování dovedností, a to mimo jiné prostřednictvím flexibilních a pohotově reagujících možností celoživotního učení, a rovněž mohou přispívat ke zvyšování počtu kvalifikovaných pracovníků. V této souvislosti a v závislosti na vnitrostátních okolnostech může vzdělávání dospělých rovněž zvýšit účast dospělých na odborné přípravě během celého pracovního života, a to v souladu s potřebami v oblasti prohlubování dovedností a změny kvalifikace v zájmu ekologické transformace.

⁴ Dokument COM(2023) 62 final.

SOUHLASÍ S TÍM, ŽE:

1. Přizpůsobení počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy, vysokoškolského vzdělávání a vzdělávání dospělých za účelem podpory ekologické transformace vyžaduje zmapování současných i budoucích potřeb v oblasti dovedností, včetně určení nových profilů pracovních míst a souborů dovedností, profesních potřeb a nedostatků v oblasti dovedností. Pro určení těchto objevujících se potřeb na trhu práce v oblasti dovedností má zásadní význam spolupráce na vnitrostátní i regionální úrovni mezi poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy (veřejnými i soukromými), veřejnými orgány, výzkumnými organizacemi, službami zaměstnanosti, sociálními partnery, společnostmi a dalšími relevantními zúčastněnými subjekty. Opatření uplatňovaná po přechodu účastníků vzdělávání na trh práce, například sledování uplatnění absolventů, mohou pomoci poskytnout informace například o tom, zda u pracovních míst odpovídá nabídka poptávce a zda jsou získané dovednosti a kompetence relevantní.
2. Určování současných a budoucích potřeb v oblasti dovedností mohou podpořit rovněž nástroje pro získávání poznatků o dovednostech. V této souvislosti může ke společné shodě na tom, jaké dovednosti jsou potřebné pro úspěšnou ekologickou transformaci na trhu práce, přispět taxonomie dovedností pro zelenou transformaci v rámci klasifikace evropských dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání (ESCO)⁵, která může například usnadnit mobilitu účastníků vzdělávání a pracovníků v rámci EU. Tyto nástroje mohou členským státům a poskytovatelům vzdělávání a odborné přípravy rovněž pomoci určit ekologické prvky, které by mohly být součástí počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy nebo vysokoškolských kvalifikací a vzdělávacích příležitostí, jakož i součástí vzdělávání dospělých.
3. Vzhledem ke změnám, k nimž dochází v profilech pracovních míst, a ke vzniku nových povolání v důsledku ekologické transformace je naprosto nezbytné zajistit aktuální a relevantní obsah počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy, vysokoškolského vzdělávání a vzdělávání dospělých. Odborné vzdělávání a příprava a vysokoškolské vzdělávání by měly být v případě potřeby a v plném souladu s institucionální autonomií a akademickou svobodou odpovídajícím způsobem revidovány, přičemž by měly být vytvořeny nové kvalifikace nebo by do stávajících kvalifikací měly být začleněny zelené dovednosti.

⁵ Klasifikace evropských dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání (ESCO) je evropská vícejazyčná klasifikace dovedností, kompetencí a povolání.

4. Poskytování vzdělávání a odborné přípravy by mělo odpovídat potřebám těch, kteří nastupují do počátečního vzdělávání a odborné přípravy, jakož i potřebám jednotlivců, kteří si potřebují aktualizovat dovednosti a kompetence v reakci na požadavky svého současného zaměstnání nebo na přechod na nová pracovní místa a do rozvíjejících se odvětví. Proto je třeba, aby členské státy, jakož i poskytovatelé odborného vzdělávání a přípravy a vysokoškolské instituce, prozkoumaly inovativní a flexibilní možnosti poskytování vzdělávacích příležitostí, pokud jde o zelené dovednosti, a to i v přírodovědných, technických, inženýrských, uměleckých a matematických oborech (STEAM), pokud možno vytvořením malých a individuálně uzpůsobených vzdělávacích modulů, jejichž prostřednictvím bude možné mimo jiné získat mikrocertifikáty. Navíc je rovněž třeba rozvíjet vzdělávání dospělých na sekundární a terciární úrovni, mimo jiné prostřednictvím flexibilních vzdělávacích drah umožňujících aktualizaci, rozšíření a prohloubení kompetencí. Pozornost by měla být věnována rovněž validaci a uznávání předchozích pracovních úspěchů a získaných dovedností a v závislosti na vnitrostátním kontextu také osvědčování nebo akreditaci relevantních dovedností a kompetencí. Ačkoli učení se prací, včetně stáží a učňovské přípravy, napomáhá k přechodům na trhu práce, nalezení vhodných pracovišť může být v rychle se rozvíjejících odvětvích i ve společnostech, které se musí přizpůsobit novým okolnostem, náročné. Proto jsou potřebné alternativní způsoby, jak poskytnout vzdělávací příležitosti v pracovním prostředí, a pomoci tak účastníkům vzdělávání získat nové zelené dovednosti.

5. Učitelé a školitelé působící v počátečním a dalším odborném vzdělávání a přípravě, ve vysokoškolském vzdělávání a vzdělávání dospělých hrají v ekologické transformaci klíčovou úlohu tím, že účastníky vzdělávání vybavují aktuálními odbornými, technickými a dalšími dovednostmi a kompetencemi, které jsou potřebné jak v nově vznikajících zelených průmyslových odvětvích, tak i ve stávajících průmyslových odvětvích, aby bylo možné vyhovět měnícím se požadavkům. Proto je nezbytné dále rozvíjet a aktualizovat znalosti, dovednosti a kompetence učitelů, školitelů a zaměstnanců podporováním příležitostí k dalšímu profesnímu rozvoji, oceňováním zapojení do vzdělávacích činností zaměřených na dovednosti a kompetence pro ekologickou transformaci v rámci profesních drah a podporou spolupráce a vzájemného učení mezi poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy, vysokoškolskými institucemi, výzkumnými organizacemi, společnostmi a dalšími zúčastněnými subjekty. Pro zlepšení a podporu tohoto rozvoje je navíc klíčové vedení v organizacích pro vzdělávání a odbornou přípravu.

6. Je zapotřebí cílených opatření, která mají přilákat mladé lidi a dospělé bez ohledu na gender a socioekonomické zázemí, včetně mladých lidí a dospělých z venkovských a odlehlých oblastí, jako jsou nejuvzdálenější regiony EU, aby se zapojili do vzdělávacích příležitostí zaměřených na získání zelených dovedností. To ve vhodných případech a v plném souladu s institucionální autonomií a akademickou svobodou zahrnuje odstranění stávajících překážek a zábran u všech typů učení, jako jsou problémy související s mobilitou, dostupností, genderovými nerovnostmi a stereotypy, poradenstvím, osvětou, finanční podporou jednotlivců, podpůrnými službami pro účastníky vzdělávání a s uznáváním předchozího učení. Ve stejné míře by měla být podněcována a podporována účast žen i mužů, a to za pomoci účinných systémů celoživotního poradenství posílených počátečním vzděláváním a další odbornou přípravou kariérních poradců a dalších odborníků na profesní orientaci.

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, aby s náležitým ohledem na institucionální autonomii a akademickou svobodu a v souladu s vnitrostátní situací vzaly výše uvedené otázky v úvahu při:

1. dalším rozvoji klíčových kompetencí a kompetencí v oblasti udržitelnosti z hlediska celoživotního učení, mimo jiné od raného věku, na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávacích drah⁶;
2. rozvoji systémů počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy a vysokoškolského vzdělávání a nabídek vzdělávání v zájmu ekologické transformace, jakož i vzdělávání dospělých, například prostřednictvím mikrocertifikátů;
3. zapojování poskytovatelů vzdělávání a odborné přípravy, výzkumných organizací, zaměstnavatelů, sociálních partnerů a dalších relevantních zúčastněných subjektů do společného určování potřeb v oblasti změny kvalifikace a prohlubování dovedností v zájmu ekologické transformace, včetně spolupráce veřejného a soukromého sektoru;
4. podpoře a podněcování poskytovatelů počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy, vysokoškolských institucí a organizací zabývajících se vzděláváním dospělých při rozvoji a poskytování vzdělávacích příležitostí zaměřených na ekologickou transformaci, včetně vzdělávacích příležitostí v přírodovědných, technických, inženýrských, uměleckých a matematických oborech (STEAM);
5. podpoře učitelů, školitelů, zaměstnanců, odborníků na profesní orientaci a vedoucích pracovníků při získávání a aktualizaci nezbytných znalostí, dovedností a kompetencí přispívajících k ekologické transformaci a udržitelnému rozvoji, a to podporou počáteční odborné přípravy a dalšího profesního rozvoje;

⁶ V souladu s doporučením Rady ze dne 16. června 2022 o učení v zájmu ekologické transformace a udržitelného rozvoje a s doporučením Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.).

6. podněcování a podpoře jednotlivců, aby využívali příležitostí k učení, prohlubování dovedností nebo změně kvalifikace, a to v rámci formálního i neformálního vzdělávání, a zapojili se do mobility v zájmu ekologické transformace;
7. využívání dostupných unijních a vnitrostátních nástrojů a programů financování, jako jsou Erasmus+ a ESF+, na podporu dovedností a kompetencí pro ekologickou transformaci, včetně sdílení osvědčených postupů a činností vzájemného učení.

VYZÝVÁ KOMISI, aby s náležitým ohledem na subsidiaritu a vnitrostátní okolnosti tyto závěry zohlednila při:

1. prosazování vzájemného učení a sdílení osvědčených postupů v oblasti dovedností a kompetencí pro ekologickou transformaci mezi členskými státy, sociálními partnery, poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy, výzkumnými organizacemi, průmyslovými odvětvími a dalšími relevantními zúčastněnými subjekty;
2. podpoře nadnárodní spolupráce a sdílení osvědčených postupů souvisejících s dovednostmi a kompetencemi pro ekologickou transformaci, mimo jiné prostřednictvím výměn studentů a zaměstnanců v rámci programu Erasmus+ a spolupráce mezi institucemi zajišťujícími vzdělávání a odbornou přípravu, například v rámci aliancí Evropských univerzit a center excelence odborného vzdělávání;
3. zapojení poskytovatelů vzdělávání a odborné přípravy, průmyslových ekosystémů, sociálních partnerů a všech relevantních zúčastněných subjektů, a to i na regionální a místní úrovni, prostřednictvím Paktu pro dovednosti do společného určování potřeb v oblasti změny kvalifikace a prohlubování dovedností v zájmu ekologické transformace;
4. dalším rozvoji znalostní základny pro dovednosti a kompetence pro ekologickou transformaci prostřednictvím spolupráce se střediskem Cedefop a dalšími relevantními organizacemi, aniž by to pro členské státy představovalo nové povinnosti týkající se podávání zpráv nebo jakoukoli další zátěž;

5. dalším úsilí vyvíjeném společně se stálou skupinou pro ukazatele a měřítka za účelem vypracování možných ukazatelů nebo cílů na úrovni EU v oblasti udržitelnosti, včetně ekologizace systémů vzdělávání a odborné přípravy;
 6. další podpoře stávajících nástrojů a programů EU na podporu dovedností a kompetencí pro ekologickou transformaci, a to v úzké spolupráci s členskými státy;
 7. provádění a přípravě iniciativ, jejichž cílem je posílit konkurenceschopnost Evropy a její budoucí připravenost, jakož i podpořit členské státy při dosahování úspěšné ekologické transformace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a jejich prostřednictvím.
-

Politická východiska

1. Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.
2. Doporučení Rady ze dne 24. listopadu 2020 o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost, Úř. věst. C 417, 2.12.2020, s. 1.
3. Usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030), Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1.
4. Usnesení Rady o novém evropském programu pro vzdělávání dospělých na období 2021–2030, Úř. věst. C 504, 14.12.2021, s. 9.
5. Doporučení Rady ze dne 5. dubna 2022 o zefektivnění spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání, Úř. věst. C 160, 13.4.2022, s. 1.
6. Závěry Rady o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro budoucnost Evropy, Úř. věst. C 167, 21.4.2022, s. 9.
7. Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 ohledně zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu, Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 35.
8. Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost, Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 10.
9. Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o individuálních vzdělávacích účtech, Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 26.
10. Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o učení v zájmu ekologické transformace a udržitelného rozvoje, Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 1.